

BIULETYN INFORMACYJNY

Nr 4/2007

Regulacja konkurencji na wokandzie Komisji Europejskiej

W numerze 4/2007 „Biuletynu Informacyjnego” zamieszczono artykuł Franciszka Kamińskiego, w którym omówiono wybrane kwestie dotyczące prac Komisji Europejskiej nad ukształtowaniem otoczenia konkurencyjnego na rynku komunikacji elektronicznej. W tym kontekście przedstawiono charakterystykę pakietu regulacyjnego 2002, ze szczególnym uwzględnieniem zasad regulacji konkurencji na rynku komunikacji elektronicznej, a także zachodzące zmiany na tym rynku i związane z tym kwestie inwestycyjne. Scharakteryzowano stanowisko Komisji Europejskiej w kwestii regulacji konkurencji na wyłaniających się rynkach, zaprezentowane w ramach przeglądu ram prawnych dla sektora komunikacji elektronicznej, oraz opinię na ten temat operatorów zasiedziały jako głównych inwestorów w rozwój infrastruktury sieciowej.

Opracowanie:

**Zakład Problemów Regulacyjnych
i Ekonomicznych (Z-11)**

Kierownik Zakładu: mgr Mirosław Fereniec

tel.: (+48) 22 5128 626

faks: (+48) 22 5128 714

e-mail: M.Fereniec@itl.waw.pl

Autor:

dr hab. inż. Franciszek Kamiński

tel.: (+48) 22 5128 417

e-mail: F.Kaminski@itl.waw.pl

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Pakiet regulacyjny 2002	3
3. Regulacja konkurencji na rynku komunikacji elektronicznej	4
4. Zmiany w sektorze komunikacji elektronicznej	6
5. Akcenty inwestycyjne	7
6. Nowy ład w starej oprawie	8
7. Stanowisko inwestorów	10
8. Uwagi końcowe	10
Wykaz literatury	11

Regulacja konkurencji na wokandzie Komisji Europejskiej

1. Wprowadzenie

W 1998 r. został otwarty rynek komunikacji elektronicznej Unii Europejskiej na konkurencję. Nastąpiło to na podstawie specjalnych rozwiązań prawnych, gwarantujących skuteczną kontrolę operatorów zasiedziałych (*incumbents*) w celu zapewnienia nie krępującego rozwoju podmiotów alternatywnych na tym rynku. Na operatorów zasiedziałych nałożono obowiązek udostępnienia konkurentom własnej sieci oraz usług funkcjonalnych. Rynek usług telefonicznych we Wspólnocie doświadczył silnych bodźców rozwojowych. Zasady działalności telekomunikacyjnej zostały ujęte w ramy prawa telekomunikacyjnego, będącego sektorową wersją prawa o działalności gospodarczej w konkurencyjnej gospodarce wolnorynkowej.

Na obecnym etapie obowiązują w UE dwa systemy prawne, odnoszące się do zasad kontrolowania uczestników rynku pod kątem zgodności z regułą *fair play*:

- 1) ogólne prawo o ochronie konkurencji w gospodarce,
- 2) prawo o wspieraniu i ochronie konkurencji na rynku komunikacji elektronicznej.

Trzeba jednak podkreślić, że to regulator rynku komunikacji elektronicznej decyduje o doborze środków w celu wspierania i ochrony konkurencji na właściwym rynku. Regulator ten jest zobowiązany do stworzenia warunków do zaistnienia efektywnej konkurencji, a nie do dyscyplinowania przedsiębiorstw *ex post* w przypadku stwierdzonych praktyk antykonkurencyjnych, do czego jest uprawniony urząd ochrony konkurencji. Z tego względu został on wyposażony w prawo do podejmowania decyzji *ex ante*, tzn. decyzji zapobiegających ewentualnym negatywnym skutkom dominacji na rynku.

Regulacja konkurencji należy do głównego instrumentu pobudzania rozwoju komunikacji elektronicznej w UE w ramach realizacji strategii lizbońskiej, co stanowi nieodzowny warunek kształtowania podstaw europejskiego społeczeństwa informacyjnego z gospodarką opartą na wiedzy. Należy jednak wyraźnie stwierdzić, że obowiązujące dokumenty Wspólnoty nie precyzują rodzaju konkurencji, która podlega obowiązkowi wspierania i ochrony na rynku telekomunikacyjnym.

2. Pakiet regulacyjny 2002

W 2002 r. został opracowany, a od lipca 2003 r. już obowiązuje pakiet regulacyjny 2002, który stanowi podstawę polityki regulacyjnej w sektorze komunikacji elektronicznej oraz określa zakres odstępstwa od ogólnego prawa o konkurencji. W pakiecie tym stworzono otoczenie prawne dla działalności telekomunikacyjnej, sprecyzowano obowiązki i prawa podmiotów rynkowych, w tym operatorów o znaczącej pozycji rynkowej (SMP – *Significant Market Power*), a także ustalono zasady regulacji konkurencji przez Komisję Europejską (KE) oraz krajowych regulatorów rynku. W pakiecie nie

wymieniono rodzaju konkurencji ani nie zwi zowano postulatu wspierania konkurencji z konkretną form  działalności. Jednak analiza postanowień dyrektyw oraz zaleceń daje podstaw  do sformułowania tezy o prymacie konkurencji uslugowej (*service-based competition*). Pakiet obejmuje dyrektyw  ramową [4] i cztery dyrektywy szczegu owe: dyrektyw  o dostępie [2], dyrektyw  o uslugu powszechnej [5], dyrektyw  o zezwoleniach [3] oraz dyrektyw  o ochronie prywatności w komunikacji elektronicznej [6], a także zalecenia i wytyczne Komisji Europejskiej.

Celem przyjęcia pakietu regulacyjnego 2002 było:

- szybkie i zdecydowane złamanie monopolu operatoru  zasiedziałych, szczegu lnie w płaszczynie sieci dostępowej;
- stworzenie przyjaznego otoczenia prawnego dla nowo wstępujących operatoru ;
- harmonizacja zasad działalności gospodarczej w sektorze komunikacji elektronicznej państw członkowskich UE, co ma wspiera c rozwu  wspu nego rynku telekomunikacyjnego.

Przyjęte rozwiązania regulacyjne tkwi  korzeniami w początkach procesu demopolizacji i liberalizacji w państwach UE-15¹, dysponujących dobrze rozwiniętą infrastruktur  stacjonarną PSTN (*Public Switched Telephone Network*). Dlatego przewidziane w pakiecie srodkie regulacyjne s u  do wykorzystania infrastruktury operatora zasiedziałego do rozwoju konkurencji na rynku uslug elektronicznych, to znaczy do rozwoju konkurencji uslugowej. Instrumentarium prawne wyposaża regulatora rynku komunikacji elektronicznej w uprawnienia do podejmowania decyzji ograniczających zasięg dominacji oraz mo liwo  nadużywania pozycji dominującej przez operatoru  zasiedziałych, a także do nakładania na nich obowi zkau wobec wstępujących na rynek podmiotau konkurujących. Szczegu lnie trudne zadania demopolizacyjne są związane z siecią dostępową operatora zasiedziałego.

3. Regulacja konkurencji na rynku komunikacji elektronicznej

Do rozwoju konkurencji w komunikacji elektronicznej przyczyniają się takie podstawowe bodźce regulacyjne, jak:

- nakładanie obowi zkau *ex ante* na operatoru  o znaczej pozycji rynkowej (SMP) na rynku w lciwym;
- obowiązek udostępniania w lonej sieci przez operatoru  zasiedziałych;
- zrównanie warunku działalności podmiotau w lonych z podmiotami konkurującymi w sieci operatora SMP;
- dopuszczalno  regulowanyc cen za dostęp (nawet w nowych sieciach, jak np. szerokopasmowe sieci s wiat owodowe).

¹ Skr t UE-15 oznacza Uni  Europejską przed rozszerzeniem w maju 2004 r., natomiast termin U-25 (użyty w dalszej cz ci artykułu) określa Uni  Europejską po rozszerzeniu w maju 2004 r.

Stworzone warunki prawne są bardzo korzystne dla nowych graczy rynkowych, którzy mogą podejmować działalność usługową ze stosunkowo skromnym kapitałem własnym, bez konieczności ponoszenia znacznych wydatków inwestycyjnych. Jednocześnie należy też wskazać uboczne skutki regulacji asymetrycznej przy preferowaniu konkurencji usługowej. W pewnych warunkach regulacja asymetryczna może przyczynić się bowiem do powstania konkurencji regulacyjnej, która tym różni się od konkurencji efektywnej, że istnieje wyłącznie dzięki ingerencji regulatora w działalność przedsiębiorstw o znaczącej pozycji rynkowej na korzyść nowo wstępujących podmiotów. Występowanie konkurencji regulacyjnej jest specyficznym skutkiem regulacji rynku o cechach monopolu naturalnego w okresie jego transformacji w rynek konkurencyjny.

Przyjmuje się, że preferowanie konkurencji usługowej na rynku bez wymogu ponoszenia nakładów infrastrukturalnych, a szczególnie w postaci konkurencji regulacyjnej, powinno być ograniczone w czasie niezbędnym do umocnienia się operatorów alternatywnych, zdobycia przez nich odpowiedniego udziału w rynku oraz własnych klientów, a także do wyrobienia sobie marki u konsumentów. W przeciwnym razie należy liczyć się z negatywnymi skutkami takiej polityki regulacyjnej. W kontekście omawianego tematu warto wymienić niektóre z nich, np.:

- lobbowanie operatorów alternatywnych u regulatora rynku na rzecz coraz szerszego udostępniania im fragmentów sieci i urządzeń operatorów SMP na warunkach preferencyjnych, przy czym może to dotyczyć również nowych inwestycji; w oczekiwaniu na pozytywną reakcję regulatora następuje ograniczenie oraz przesunięcie w czasie wydatków operatorów alternatywnych na rozbudowę własnej infrastruktury;
- koncentrowanie się operatorów alternatywnych przede wszystkim na obsłudze wysokodochodowych segmentów rynku;
- długotrwałe postępowania sądowe, inicjowane przez operatorów zasiedziałych w wyniku braku zgody na decyzje regulatora w sprawach dotyczących obowiązków udostępniania sieci oraz warunków cenowych przy współpracy z operatorami alternatywnymi;
- niepewność inwestycyjna w obszarze nowych technik świadczenia usług cyfrowych;
- zmniejszenie środków na badania wyprzedzające oraz istotne zmiany tematyczne w programach badawczych operatorów o znaczącej pozycji rynkowej, przy jednoczesnym słabym zaangażowaniu operatorów alternatywnych w prowadzenie prac badawczych i innowacyjnych o istotnym znaczeniu dla rozwoju komunikacji elektronicznej, jako podstawowej gałęzi w społeczeństwie informacyjnym z gospodarką opartą na wiedzy.

Należy podkreślić, że dotychczasowa polityka regulacyjna doprowadziła do szybkiego rozwoju rynku usług przy spadku opłat i taryf. W tym czasie znacząco wzrosła liczba podmiotów telekomunikacyjnych o bardzo zróżnicowanym profilu działalności. W dokumencie KE [9] stwierdzono, że „Nowi uczestnicy rynku, operatorzy sieci kablowych, dostawcy usług internetowych oraz producenci oprogramowania i sprzętu wskazali, że ramy pozwoliły na rozwój konkurencji i innowacji w całej Europie, ułatwiając inwestowanie i rozpowszechnianie łączności szerokopasmowej.” Jednocześnie zauważono, że polityka stymulowania rozwoju rynku oraz konkurencji, przez udostępnianie konkurentom infrastruktury i usług funkcjonalnych operatora PSTN o znaczącej pozycji rynkowej, jest bliska wyczerpaniu: nakłady na nowe sieci, szczególnie dostępne, są stosunkowo skromne, przy czym wydatki inwestycyjne alternatywnych operatorów sieci stacjonarnej są osiem razy mniejsze od nakładów operatorów zasiedziałych (SMP). Roczne wydatki operatorów zasiedziałych stanowią 70% ogółu nakładów inwestycyjnych w sektorze komunikacji elektronicznej; wynoszą one około 35 mld euro rocznie [8].

4. Zmiany w sektorze komunikacji elektronicznej

Od czasu urynkowienia telekomunikacji publicznej w latach dziewięćdziesiątych nastąpiły znaczące zmiany w sektorze komunikacji elektronicznej, szczególnie pod wpływem wprowadzenia nowych technik oraz innowacyjnych rozwiązań aplikacyjnych. W ocenie sytuacji rynkowej należy brać pod uwagę następujące fakty.

- Pod wpływem konkurencji ze strony innych platform komunikacyjnych (np. telekomunikacji ruchomej oraz telefonii internetowej) następuje systematyczny spadek znaczenia rynku usług telefonii stacjonarnej (PSTN). Świadczą o tym m.in. dane zawarte w raporcie [7], zestawione w tablicy 1.

Tabl. 1. Wybrane dane o telefonizacji w Unii Europejskiej (UE-25)

Dane	Koniec 2006 r.	Koniec 2005 r.	Roczna zmiana
Gęstość telefoniczna stacjonarna	73	78	-5
Gęstość telefoniczna ruchoma	82	80	+2
Gospodarstwa domowe z dostępem stacjonarnym i ruchomym [%]	60	61	-1
Gospodarstwa domowe tylko z dostępem stacjonarnym [%]	15	18	-3
Gospodarstwa domowe tylko z dostępem ruchomym [%]	22	18	+4

-
- Świadczenie usług telefonicznych nie jest już domeną wyspecjalizowanych firm. Ten rodzaj biznesu stał się dostępny dla różnorodnych podmiotów z innych branż, o czym świadczy pojawienie się takich globalnych graczy na rynku usług komunikacji elektronicznej, jak Skype, Google, Yahoo!, czy Microsoft. Pomyślny rozwój działalności firm telekomunikacyjnych zależy przede wszystkim od uzyskania dostępu do użytkownika, a więc od rozwiązań technicznych i prawnych w sieci dostępowej. W chwili obecnej podmioty alternatywne rozwijają działalność usługową z wykorzystaniem udostępnionej infrastruktury operatorów SMP. Ich inwestycje własne obejmują przede wszystkim zakup odpowiedniego oprogramowania aplikacyjnego oraz urządzeń; natomiast ich wydatki na rozwój własnej infrastruktury dostępowej nie są znaczne.
 - Cechą charakterystyczną zmian w sektorze komunikacji elektronicznej jest szybki rozwój telekomunikacji ruchomej. Obecnie występuje przewaga usług telefonii ruchomej nad usługami telefonii stacjonarnej, co uzasadnia stwierdzenie, że telefonia ruchoma staje się substytutem telefonii stacjonarnej; jest to szczególnie widoczne na rynku usług telefonicznych w krajach środkowoeuropejskich. Badania przeprowadzone na zamówienie Komisji Europejskiej [7] wykazały, że na początku 2007 r. w UE 82 gospodarstwa na 100 korzystały z dostępu ruchomego, a 75 gospodarstw na 100 – z dostępu stacjonarnego.
 - Zgodnie z postulatami strategii lizbońskiej w sprawie kształtowania europejskiego społeczeństwa informacyjnego i gospodarki opartej na wiedzy, następuje stopniowe upowszechnienie dostępu szerokopasmowego w UE z wykorzystaniem różnorodnych technik dostępowych, w tym systemów radiowych oraz kabli światłowodowych. Pod koniec 2006 r. 54% gospodarstw domowych w UE-25 miało szerokopasmowy dostęp do internetu, co oznacza roczny wzrost o 4 punkty [7]. Dzięki temu jest możliwe oferowanie pakietów usługowych z opcją nieodpłatnych usług głosowych oraz rozwijanie tanich usług głosowych z wykorzystaniem protokołu internetowego (VoIP – *Voice over Internet Protocol*).
 - W sektorze komunikacji elektronicznej następują zasadnicze zmiany w infrastrukturze transmisyjnej. Operatorzy zasiedziali realizują plany przekształcenia sieci PSTN w sieci następnej generacji, z komutacją pakietów (NGN – *Next Generation Network*). W sieciach NGN można świadczyć nowe usługi przy zachowaniu wysokich wskaźników jakościowych.

5. Akcenty inwestycyjne

W Unii Europejskiej występuje wyraźnie wolniejsze tempo rozwoju szerokopasmowego internetu niż w USA i Korei Płd. Pozytywny wpływ na tempo rozwoju szerokopasmowego internetu w USA miała deregulacja rynku usług internetowych łącznie z siecią dostępową, przeprowadzona parę lat temu przez Federalną Komisję ds. Łączności. O rozwoju internetu w Korei Płd. decyduje silne zaangażowanie pań-

stwa w rozbudowę kablowej infrastruktury w celu zapewnienia powszechnej dostępności usług szerokopasmowego internetu.

W UE 80% usług szerokopasmowego internetu jest realizowanych za pomocą cyfryzacji istniejącej sieci abonenckiej z użyciem techniki xDSL, a przede wszystkim ADSL (*Asymmetric Digital Subscriber Line*). Cyfryzacja istniejącej sieci dostępowej jest rozwiązaniem stosunkowo tanim, jednak mało perspektywicznym. Usługi szerokopasmowe, dostarczane w sieci abonenckiej z wykorzystaniem urządzeń xDSL, mają ograniczone parametry jakościowe. Dlatego rozwój wysokojakościowych usług szybkiego internetu wymaga zbudowania nowej sieci dostępowej z wykorzystaniem kabli światłowodowych. Jednak stan niepewności inwestycyjnej, spowodowany wykładnią postanowień regulacyjnych pakietu 2002 w kwestii dostępu konkurentów do nowo realizowanych inwestycji infrastrukturalnych, nie sprzyja realizacji kosztownych projektów rozwijania nowej infrastruktury sieciowej. W opinii głównych inwestorów, zrzeszonych w europejskiej organizacji operatorów zasiedziały ETNO (*The European Telecommunications Network Operators' Association*), obowiązki regulacyjne opóźniają przekształcenia sieci operatorów SMP; stan ten nie ulegnie zmianie w przypadku zachowania podstawowych zasad regulacji konkurencji *ex ante* w wersji pakietu 2002². Komisja Europejska nie podzieliła tej opinii, stwierdzając w komunikacie [9]: „*W sektorze tym konieczne są znaczne inwestycje w modernizację sieci, ale oszczędności operacyjne wynikające z racjonalizacji i stosowania nowoczesnych technologii są również bardzo wysokie. Niektórzy opowiadali się za zaniechaniem regulacji w celu zachęcenia do inwestycji w nową infrastrukturę sieciową, ale niewiele wskazuje na to, że przerwa regulacyjna generuje nowe inwestycje przy braku innych czynników takich jak konkurencja.*”

6. Nowy ład w starej oprawie

Opisana sytuacja w sektorze komunikacji elektronicznej, a zwłaszcza powstanie i rozwój nowych technik, daleko idące zmiany na rynku usług telefonicznych oraz konieczność wspierania rozwoju szerokopasmowego internetu, doprowadziła do zapoczątkowania procesu przeglądu ram regulacyjnych w latach 2006 – 2007. Komisja Europejska w dokumentach [1, 9] przedstawiła swoje propozycje w sprawie kształtu nowego pakietu regulacyjnego, który ma obowiązywać w latach 2010/11 – 2015/16. Propozycje te nie przewidują znaczących zmian w stosunku do pakietu regulacyjnego 2002. W intencji KE, regulacja konkurencji ma służyć rozwojowi techniki, zastosowaniom nowych aplikacji oraz usuwaniu barier na drodze do migracji do technicznie bardziej zaawansowanych sieci. Celem polityki regulacyjnej jest zapewnienie efektywnego oddziaływania konkurencji oraz zapobieżenie rezygnacji z jej wspierania w warunkach kosztownych inwestycji sieciowych i usługowych. Z tego względu KE

² To stanowisko znalazło odzwierciedlenie w komunikacie KE [9]: „Jednak większość podmiotów od dawna obecnych na rynku stwierdziła, że regulacje *ex-ante* stworzyły utrudnienia dla nowych inwestycji i powinny zostać stopniowo wyeliminowane do 2015 r.”

wnioskuje o wzmocnienie jej pozycji wobec krajowych regulatorów rynku telekomunikacyjnego w kwestiach dotyczących analizy rynków oraz stosowania środków zapobiegawczych, a także o rozciągnięcie zasad regulowanego korzystania z sieci dostępowej operatora zasiedziałego na nowe sieci abonenckie. W szczególności zaproponowano ograniczenie regulacji *ex ante* do rynków hurtowych oraz uściślenie zasad regulowania wyłaniających się rynków z wykorzystaniem testu 3 kryteriów.

Analiza rynku na podstawie testu 3 kryteriów ma dać odpowiedź na następujące pytania:

1. Czy występują wysokie i trwałe bariery utrudniające wejście na badany rynek?
2. Czy brak jest bodźców (tendencji) do rozwoju efektywnej konkurencji na badanym rynku w warunkach zaniechania regulacji *ex ante*?
3. Czy zachodzi niemożność usunięcia braków w funkcjonowaniu badanego rynku przy stosowaniu wyłącznie instrumentów ogólnego prawa o konkurencji?

W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na wszystkie trzy pytania wyłaniający się rynek podlega regulacji *ex ante*. Jak wykazuje dotychczasowa praktyka, nowe inwestycje w sieci dostępowej z reguły spełniają test 3 kryteriów i dlatego ich właściciel może być zobowiązany do udostępnienia nowej sieci podmiotom konkurującym na zasadach regulowanych. W tym celu KE oraz Europejska Grupa Regulatorów (ERG) forsują regulację konkurencji na rynku usług dostępu szerokopasmowego z wykorzystaniem koncepcji drabiny inwestycyjnej, określanej też jako koncepcja drabiny konkurencji infrastrukturalnej [8]. W myśl tej koncepcji regulator bada wyłaniający się rynek i tak dobiera warunki działalności na nim, aby maksymalnie wesprzeć operatorów alternatywnych:

- na początku operatorzy alternatywni, z małym wkładem własnego kapitału, podejmują działalność na rynku usług szerokopasmowych, korzystając z sieci dostępowej operatora zasiedziałego na dogodnych warunkach regulowanych (stosunkowo niskie opłaty z wykorzystaniem regulacji rynku hurtowego);
- z czasem konkurenci pozyskują dostateczną liczbę klientów i stają się rozpoznawalni na rynku, co przynosi środki na realizację własnych projektów infrastrukturalnych;
- następuje proces wspinania się po szczeblach drabiny inwestycyjnej: na jej szczycie – własna sieć dostępowa, całkowicie uniezależniająca od sieci operatora SMP; w charakterze bodźca wspinaczkowego będzie stosowane stopniowe podwyższanie opłat za korzystanie z sieci dostępowej *incumbenta*;
- zadanie regulatora polega na egzekwowaniu od operatora SMP świadczenia niezbędnych usług dostępowych po cenach regulowanych dla rynku hurtowego.

Według propozycji KE, najbardziej istotne zmiany nastąpią w gospodarowaniu częstotliwościami. Ten sektor rynkowy ma funkcjonować w warunkach zliberalizowanych, z uwzględnieniem zasady neutralności technologicznej oraz zasady neutralności usługowej. W szczególności przewiduje się udzielenie zezwoleń na odsprzedaż częstotliwości.

7. Stanowisko inwestorów

Realizowany i proponowany model regulacji konkurencji w sektorze komunikacji elektronicznej napotyka opór oraz krytykę ze strony głównej grupy inwestorów, tj. operatorów zasiedziałych oraz ich organizacji ETNO. Znalazło to odbicie w materiałach konsultacyjnych dotyczących przeglądu ram regulacyjnych w sektorze komunikacji elektronicznej. Podstawowe zarzuty oraz postulaty są następujące.

- Regulacja *ex ante* powoduje wstrzymanie lub poważne opóźnienie inwestycji niezbędnych do rozwoju szerokopasmowego internetu oraz rynku usług właściwych dla gospodarki opartej na wiedzy.
- Regulacja *ex ante* nie jest przydatna w warunkach dynamicznych zmian rynkowych w wyniku wprowadzania nowej techniki, innowacji usługowych oraz konwergencji technicznej i rynkowej.
- Dotychczasowa polityka regulacyjna powoduje spadek notowań operatorów zasiedziałych na rynkach finansowych, co wpływa na pogorszenie się ich zdolności inwestycyjnej.
- Propozycje KE stanowią dalsze rozszerzenie obszaru działalności telekomunikacyjnej, poddanego regulacji *ex ante* i tym samym ograniczającego swobodę prowadzenia biznesu. Żaden inny sektor gospodarki nie jest poddany tak krępującej i asymetrycznej regulacji.
- Należy zrezygnować z zasady automatycznego nakładania obowiązków regulacyjnych *ex ante* na podmiot o znaczącej pozycji rynkowej na właściwym rynku.
- Podejmowane środki regulacyjne powinny być ograniczone w czasie, a termin ich wygaśnięcia z góry ustalony.
- Należy urealnić ceny regulowane w przypadku nowych inwestycji, m.in. przez uwzględnienie ryzyka inwestycyjnego w faktycznym wymiarze.
- Należy wskazać drogę odwrotu od regulacji sektorowej: stopniowo odchodzić od regulacji *ex ante* do regulacji *ex post*, która obowiązuje w ogólnym prawie o konkurencji.

8. Uwagi końcowe

Problematyka regulacji konkurencji jest bardzo skomplikowana i trudna do jednoznacznego ujęcia, szczególnie w warunkach dynamicznych przemian rynkowych. Stosowane modele teoretyczne, uzasadniające podejmowane kroki regulacyjne, są

w dużym stopniu odbiciem poglądów autora, intencji ich użytkownika oraz wytyczonych celów do osiągnięcia: modele służą do nadania pozorów obiektywności oraz naukowej zasadności prowadzonej polityce regulacyjnej.

Komisja Europejska stoi na stanowisku, że dotychczasowy model regulacji konkurencji zdał egzamin, przyczynił się do rozwoju rynku oraz wzrostu inwestycji w sektorze, przyniósł wymierne korzyści konsumentom przez wzbogacenie ofert usługowych oraz obniżkę cen. Dlatego jest wskazana dalsza kontynuacja polityki sektorowej regulacji konkurencji, z uwzględnieniem nowych wyłaniających się rynków oraz inwestycji infrastrukturalnych. W dokumencie [9] Komisja stwierdza: „Ramy regulacyjne wskazują również, że rozwijające się rynki nie powinny podlegać niewłaściwym uregulowaniom. Komisja za rynki rozwijające się uważa rynki, które są nowe i zmieniają się bardzo szybko, wobec czego jest zbyt wcześnie na stwierdzenie, czy spełniają one trzy kryteria regulacji *ex-ante* określone w jej zaleceniu. Kiedy tylko rynki te staną się bardziej dojrzałe i spełnią wspomniane kryteria, ramy umożliwią organom regulacyjnym nagrodzenie innowacyjnych i ryzykownych inwestycji. Ramy wyraźnie uznają potrzebę upoważnienia organów regulacyjnych do zapewnienia odpowiedniego zwrotu kosztów wytworzenia istniejących aktywów oraz właściwego wynagradzania innowacji oraz nowych, ryzykownych inwestycji, ponieważ zachęcają one krajowe organy regulacyjne (NRA) do „uwzględniania ... pierwotnych inwestycji dokonanych przez właściciela zakładu, mając na uwadze ryzyko związane z realizacją inwestycji”. W opinii podmiotów zainteresowanych, takie zapisy nie dają wystarczającej gwarancji zwrotu poniesionych nakładów w przypadku udostępnienia nowej inwestycji firmom konkurującym.

Stanowisko KE w sprawie kontynuowania sektorowej polityki regulacji konkurencji z wykorzystaniem instrumentów *ex ante* nie znajduje jednoznacznego wsparcia ze strony znacznej części podmiotów gospodarczych oraz niektórych instytucji w państwach członkowskich UE.

Wykaz literatury

-
- [1] Commission Staff Working Document: Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on the Review of the EU Regulatory Framework for electronic communications networks and services {COM 2006} 334 final}: *Proposed changes*. SEC(2006) 816, Brussels, 28.06.2006; www.ec.europa.eu/information_society/policy/ecomm/
- [2] *Directive 2002/19/EC of the European Parliament and of the Council of 7 March 2002 on access to, and interconnection of, electronic communications networks and associated facilities (Access Directive)*. OJ L 108, 24.04.2002, pp. 7–20

-
-
- [3] *Directive 2002/20/EC of the European Parliament and of the Council of 7 March 2002 on the authorisation of electronic communications networks and services (Authorisation Directive)*. OJ L 108, 24.04.2002, pp. 21–32
- [4] *Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council of 7 March 2002 on a common regulatory framework for electronic communications networks and services (Framework Directive)*. OJ L 108, 24.04.2002, pp. 33–50
- [5] *Directive 2002/22/EC of the European Parliament and of the Council of 7 March 2002 on universal service and users' rights relating to electronic communications networks and services (Universal Service Directive)*. OJ L 108, 24.04.2002, pp. 51–77
- [6] *Directive 2002/58/EC of the European Parliament and of the Council of 12 July 2002 concerning the processing of personal data and the protection of privacy in the electronic communications sector (Directive on privacy and electronic communications)*. OJ L 201, 31.07.2002, pp. 37–47
- [7] *E-communications household survey – wave II*. Special Eurobarometer 274, TNS Opinion & Social, April 2007; www.ec.europa.eu/information_society/policy/ecommm/
- [8] Kamiński F.: *Oddziaływanie regulacji konkurencji na nowe inwestycje oraz strukturę rynku komunikacji elektronicznej*. Telekomunikacja i Techniki Informatyczne, 2006, nr 3–4, s. 19–43
- [9] *Komunikat Komisji dla Rady, Parlamentu Europejskiego, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie przeglądu ram regulacyjnych UE dotyczących sieci i usług łączności elektronicznej*. COM 2006) 334 końcowy, Bruksela, 29.06.2006

Instytut Łączności – Państwowy Instytut Badawczy jest placówką badawczo-rozwojową, zatrudniającą zespół naukowców i specjalistów o wysokich kompetencjach w dziedzinie telekomunikacji i technik informacyjnych.

Prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych jest jednym z najważniejszych obszarów działalności Instytutu Łączności. Tematyka prac dotyczy m.in.: sieci inteligencji otoczenia, optoelektroniki, inżynierii oprogramowania, wspomagania decyzji, aspektów strukturalnych, funkcjonalnych i rozwojowych infrastruktury telekomunikacyjnej.

Wykonywane są również prace o charakterze interdyscyplinarnym, uwzględniające zagadnienia, np. **prawa telekomunikacyjnego** czy **ekonomiki telekomunikacji**. Podejmowane są także tematy dotyczące **społeczno-ekonomicznych, prawnych i technicznych aspektów społeczeństwa informacyjnego**.

Od 2000 r. Instytut Łączności wydaje dwa czasopisma: [Telekomunikacja i Techniki Informacyjne](#) oraz [Journal of Telecommunications and Information Technology](#). Czasopismo *Telekomunikacja i Techniki Informacyjne* (TITI) ma charakter naukowo-techniczny. Szczegółowe informacje o najnowszym numerze TITI zaprezentowano na stronie: <http://www.itl.waw.pl/publ/titi/>

Journal of Telecommunications and Information Technology (JTIT) jest anglojęzycznym czasopismem naukowym. Informacje o JTIT znajdują się na stronie: <http://www.itl.waw.pl/publ/jtit/>. *Journal* został umieszczony w bazach EBSCO: <http://www.epnet.com/> i Ulrichsweb.com.

Instytut Łączności

ul. Szachowa 1
04-894 Warszawa
tel.: (+48) 22 51 28 100
faks: (+48) 22 51 28 625

Oddział IŁ w Gdańsku

ul. Jaśkowa Dolina 15
80-252 Gdańsk
tel.: (+48) 58 341 71 21
tel.: (+48) 58 341 80 91
faks: (+48) 58 341 71 12

Oddział IŁ we Wrocławiu

ul. Swojczycka 38
51-501 Wrocław
tel.: (+48) 71 36 99 800 (803)
tel.: (+48) 71 372 88 68
faks: (+48) 71 372 88 78

Redaktor naczelna: Ewa Kapuściarek; e-mail: redakcja@itl.waw.pl

Edycja: Ośrodek Informacji Naukowej, Instytut Łączności – Państwowy Instytut Badawczy

Prenumerata: wyłącznie elektroniczna na stronie: <http://www.itl.waw.pl/publ/biuletyn/form.html>

© Copyright by Instytut Łączności – Państwowy Instytut Badawczy 2007